Kontrolltöö nr 2 60 p A

1. Loe tekst läbi.

Ka tihaste seas on teadlastüüpe

Kes on linde toitnud ja söögilaual käivaid tihaseid jälginud, on ehk näinud, et mõni neist on julgem ja justkui uudishimulikum. Nüüd on sellel tähelepanekul ka teaduslik tõestus.

Kahe aasta eest leidsid teadlased geeni, mis seostub sinitihaste käitumislaadiga. Seda hakati nimetama karaktergeeniks. Tihased, kel selline geen esineb, on uudishimulikumad ja uurivamad – justkui omamoodi teadlased liigikaaslaste seas. Geeni olemasolu tõestati laboris kasvatatud lindudel. Nüüd on teadlaste töörühm tõestanud, et nende teaduslik oletus kehtib ka looduses elavate ja kinnipüütud lindude puhul.

Ka inimesel on olemas sama geen ja seegi on seotud uudishimuga. Selle geeni avaldumine sõltub ümbrusest, milles lind või inimene elab.

http://www.teadus.ee/?p=3197 järgi

Tõmba joon alla väidetele, mis on teksti järgi õiged. 5 p

Teadlased avastasid,

et linde toitvad inimesed on märganud julgeid ja uudishimulikke tihaseid.

et lindude uudishimul on teaduslik põhjus.

et teatud geen teeb linnu uudishimulikumaks.

et karaktergeen esines ainult laborilindudel.

et inimestel sarnast geeni ei ole.

Tee ristike lause ette, mis võtab kõige paremini teksti mõtte kokku. 1 p

☐ Teadlased uurisid, miks mõni tihane on julgem ja uudishimulikum.

☐ Teadlasi huvitas, kas inimestel on samasugune karaktergeen nagu lindudel.

☐ Teadlased selgitasid välja, et nii lindudel kui ka inimestel põhjustab uudishimu sama geen.

2. Poolita paksemas kirjas sõnad püstkriipsuga kõigist võimalikest kohtadest. 10 p

Linavästrik püüab saaki hoopis teistmoodi kui pääsuke. Ta jookseb **rohu** sees ringi ja **napsab** kõrtel istuvaid putukaid. **Ise** kiigutab ta pikka saba **rõõmsalt** üles-alla. Kui **nokk** on putukaid täis, lendab ta **pessa** poegi toitma. **Linavästrikke** näeb tihti maanteel **toitu** otsimas. Tee soojeneb **päikse** käes ja putukad tulevad **sinna** ennast soojendama.

Rein Saluri, „Linnud"

LIVEWORKSHEETS

3. Kirjuta lühendina. 8 p

lugupeetud – ..... järv – .....

välja arvatud – ..... peamiselt – .....

miljon – ..... harilikult – .....

küla – ..... reede – .....

4. Kirjuta lühendid sõnaga. 8 p

tl – ..... vrd – .....

g – ..... pr – .....

t – ..... jmt – .....

u – ..... st – .....

5. Kirjuta lünka õige võõrsõnatäht ja ühenda sõna õige tähendusega. 18 p

.....ašlõkk	troopika v lähistroopika tihnik v ürgmets
garaa.....	tuukri, kosmonaudi vm kaitseriietus
ska.....ander	arvutus-, arvestus-, mängumark
.....ürii	(võistluse) kohtunikekogu, auhinnakomisjon, hindamiskomisjon
.....etoon	teadlane, kes uurib loomi
d.....ungel	salakirjas teksti šifri v võtme abil tavatekstiks teisendama
.....estival	ehitis v ruum mootorsõidukite hoidmiseks ja hoolduseks
de.....ifreerima	varda otsas küpsetatud lamba-, sea- vm liha
.....ooloog	pidulik ülevaatus v võistlus, suurpidustus

6. Kirjuta sõnad sõnaraamatuvormis. 10 p

joast – juga taon – taguma

karbis – ..... vaadake – .....

silmadega – ..... leiame – .....

tuppa – ..... juua – .....

lambaid – ..... nopiti – .....

kurvast – ..... olla – .....

LIVEWORKSHEETS